

Kun jij je voorstellen dat je maanden achter elkaar op een schip vaart? Dag en nacht het klotsen van de golven, het wapperen van de zeilen, het kraken van de mast. Altijd hard werken, bevelen opvolgen, zorgen dat je geen ruzie krijgt en hopen dat je niet ziek wordt. Het leven van een VOC-matroos was hard, eentonig, gevaarlijk en vol stank. Kijk maar eens hoe het er aan boord aan toe ging!

DE GROTE OVERSTEEK

JE EIGEN KIST

De gewone matrozen aan boord van de VOC-schepen hadden niet veel spullen. In een kistje bewaarde een matroos wat schone kleren, een tabaksdoos, zeep en een kam. En een bord, beker, kan, mes en lepel om mee te eten. Als je kon lezen nam je natuurlijk een bijbel mee.

SLAPEN MET ZIJN ALLEN

Slapen deden de matrozen in hangmatten. Die hingen dicht bij elkaar in een donkere ruimte met weinig frisse lucht. Handig voor vlooiën en luizen die gemakkelijk van de ene matroos naar de andere konden springen of lopen. Ook ziektes aan boord werden gemakkelijk verspreid.

STRENGE STRAFFEN

Zeelieden waren vaak ruige kerels. Om ze een beetje in toom te houden, waren de regels op een schip streng. En de straffen ook. Had je een grote fout gemaakt, dan bonden ze je vast aan een touw en trokken je van ene naar de andere kant onder het schip door. Kielhalen heette dat. De zeepokken (schelpen) die aan het schip kleefden, haalden heel je huid open. Ai...

WATER MET WURMPJES

De VOC-schepen waren groot genoeg om veel eten mee te nemen. Alleen... na een paar weken was een flink deel van het voedsel bedorven. Wormen in het meel, schimmel op het vlees en beestjes in het water. Het beste kon je dat water tussen je tanden door naar binnen slurpen. Dan zeeftde je de grootste stukken troep er nog een beetje uit.

ELLENDIGE ZIKTES

Als je lang geen verse groenten of fruit had gegeten, kon je scheurbuik krijgen door gebrek aan vitamines. Dat is een akelige ziekte die veel zeelui op de VOC-schepen kregen. Je tandvlees ging bloeden en je tanden vielen uit je mond. Je armen en benen gingen zeer doen en je kreeg bloedingen in je buik. Ook tropische ziektes en de pest zorgden voor veel doden op de schepen.

HOGHE HEREN

De kapitein en zijn belangrijkste bemanningsleden hadden het een stuk beter dan de matrozen. Ze hadden een eigen hut met een bed, tafel en kast. Ze kregen beter voedsel en meer drank. Arme sloebbers mochten niet in dit deel van het schip komen. Alleen om te bedienen of schoon te maken.

WEETJE

De VOC bouwde haar eigen schepen. Dat gebeurde bijvoorbeeld in Amsterdam op speciaal aangelegde eilandjes. In de zeventiende eeuw was dit het grootste industriegebied van Europa.

WEETJE

Varen als matroos op een VOC-schip deed je alleen als je echt niet anders kon. De kans dat je een reis naar China of Indië niet zou overleven, was namelijk nogal groot. Twee van de drie matrozen overleefden de eerste vijf jaar op een schip niet.

DE VOC

VOC betekent Verenigde Oost-Indische Compagnie. De **VOC** wilde het enige bedrijf zijn dat vanuit Europa mocht handelen in Azië. En dan vooral in **Indië**. De mannen van de VOC mochten daarbij geweld gebruiken als ze dat nodig vonden. Zo machtig was de VOC. Het was het grootste bedrijf van de Republiek. Er werd veel geld verdiend met de handel in specerijen en andere kostbare spullen uit Azië. Dat geld ging niet naar de **matrozen** die aan boord werkten van de schepen. Die verdienden niet veel. Het werk was ook gevaarlijk: meer dan de helft ging dood. Het geld ging ook niet naar de gewone mensen in Azië die de specerijen verbouwden. Zij werden vaak slecht behandeld.

